

IZDVAJAMO IZ OVE EDICIJE

JADI MLADOGA VERTERA, Johan Volfgang Gete

MRTVE DUŠE, Nikolaj Gogolj

ZLOČIN I KAZNA, Fjodor Dostojevski

SLIKA DORIJANA GREJA, Oskar Vajld

PORTRET UMETNIKA U MLADOSTI, Džejms Džojs

DVADESET ČETIRI ČASA IZ ŽIVOTA

JEDNE ŽENE, Štefan Cvajg

GODINA KUGE, Danijel Defo

OBLOMOV, Ivan Aleksandrovič Gončarov

VLADALAC, Nikolo Makijaveli

ZENOVA SAVEST, Italo Zvevo

**FRANC
KAFKA**

**PREOBRAŽAJ
I DRUGE PRIČE**

S nemačkog prevela
Maja Anastasijević

■ Laguna ■

Naslov originala

Franz Kafka

DAS URTEIL: EINE GESCHICHTE

DIE VERWANDLUNG

BLUMFELD, EIN ÄLTERER JUNGGESELLE

EIN BERICHT FÜR EINE AKADEMIE

IN DER STRAFKOLONIE

EIN HUNGERKÜNSTLER

JOSEFINE, DIE SÄNGERIN ODER DAS VOLK DER MÄUSE

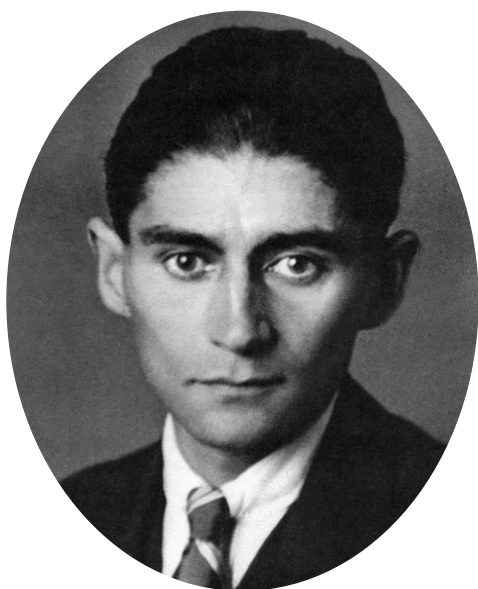
DER BAU

Translation copyright © srpskog izdanja 2026, LAGUNA

KLASICI
SVETSKE
KNJIŽEVNOSTI

Knjiga br. 68

Sadržaj

PRESUDA	9
PREOBRAŽAJ	22
NEŽENJA BLUMFELD.	78
IZVEŠTAJ JEDNOJ AKADEMIJI.	103
U KAZNENOJ KOLONIJI.	114
UMETNIK U GLADOVANJU	144
PEVAČICA JOZEFINA ILI MIŠJI ROD	156
JAZBINA	175
<i>O autoru.</i>	213

PRESUDA

ZA F.

Bilo je to jednog nedeljnog prepodneva u jeku proleća. Mladi trgovac Georg Bendeman sedeo je u svojoj sobi na prvom spratu jedne od niskih kuća lake konstrukcije koje su se nizale duž reke, a razlikovale se samo po visini i boji. Upravo je bio dovršio pismo prijatelju iz mladosti koji se nalazio u inostranstvu, s uživanjem ga polako zatvorio, a onda je, naslonivši laktove na pisaći sto, posmatrao kroz prozor reku, most i bledozelene brežuljke.

Razmišljao je o tome kako je taj prijatelj, nezadovoljan napredovanjem kod kuće, još odavno takoreći pobegao u Rusiju. Sada u Petrogradu vodi posao, koji je odlično krenuo, ali, sudeći po vajkanju prijatelja prilikom njegovih sve ređih poseta, očigledno već dugo stoji. Tako uzalud rinta u tuđini, a čudnovata brada teško može da sakrije lice znano još od detinjstva, čija žuta boja, čini se, ukazuje na razvoj bolesti. Prema sopstvenim rečima, prijatelj zapravo nije povezan s tamošnjom kolonijom zemljaka, a ne druži se

ni s domaćim stanovništvom, te se već pomirio s tim da će zauvek ostati neženja.

Šta čovek da piše nekome ko je očigledno omanuo, koga može samo da žali i kome ne može da pomogne? Da li možda treba da mu savetuje da dođe kući, preseli život ovde, obnovi stare prijateljske veze – za šta zaista nema smetnji – i, u krajnjoj liniji, osloni na pomoć prijatelja? Ovo, međutim, ne bi značilo ništa drugo nego da mu istovremeno, što pažljivije, to bolnije, kaže da su njegovi dosadašnji pokušaji propali, da treba najzad da ih se okane, da treba da se vrati i da se, kao povratnik, pomiri s tim da će ga svi zapanjeno gledati, da će ga samo prijatelji donekle razumeti i da nije ništa drugo do matoro dete, koje jednostavno mora da sluša uspešne prijatelje koji su ostali kod kuće. I da li bi sve muke kojima bi ga neminovno izložili uopšte imale nekog smisla? Možda ne bi uspeli ni da ga dovedu kući – pa, rekao je da su mu prilike kod kuće postale neshvatljive – što znači da bi ipak ostao u tuđini, ozlojeđen zbog saveta, pa bi se još više otuđio od prijatelja. Ako bi pak zaista poslušao savet i – naravno, ne zbog loših namera nego usled okolnosti – ovde klonuo duhom, ako se ne bi snašao među prijateljima, a ni bez njih, ako bi trpeo sramotu, ako bi sada stvarno ostao bez zavičaja i prijatelja – zar onda ne bi bilo mnogo bolje za njega da, takav kakav je, ostane u tuđini? Može li se u takvim okolnostima uopšte verovati da bi ovde zaista napredovao?

Iz tih razloga, ako uopšte želi da održi pisani kontakt, čovek ne može da mu saopštava najvažnije vesti kao što bi to bez ustezanja i činio da su u pitanju veoma daleki poznanici. Prijatelj već više od tri godine nije bio u zavičaju, što je veoma šturo obrazložio nesigurnim političkim prilikama u Rusiji koje navodno ne dopuštaju ni najkraće odsustvovanje malim poslovnim ljudima, dok stotine hiljada Rusa mirno

---

putuje po svetu. Za te se tri godine, međutim, upravo u Georgovom životu štošta promenilo. Prijatelj je još saznao za smrt Georgove majke pre otprilike dve godine, od kada Georg živi u zajedničkom domaćinstvu sa starim ocem, i u pismu tim povodom izrazio saučešće tako hladnim tonom, koji se može objasniti jedino time da je tuga zbog takvog događaja u tuđini potpuno nezamisliva. Georg se, međutim, od tada odlučnije prihvatio svog posla, kao i svega ostalog. Možda ga je otac, dok je majka bila živa, budući da u radnji nije dopuštao drugačije mišljenje, sprečavao da se stvarno posveti svom poslu, možda se otac posle majčine smrti, uprkos tome što je i dalje radio u radnji, malo povukao, možda su mnogo važniju ulogu – što je čak vrlo verovatno – igrale srećne okolnosti – u svakom slučaju, posao se za te dve godine potpuno neočekivano razvio, morali su da zaposle dvostruko više ljudi, promet se petostruko povećao, nesumnjivo je predstojao dalji napredak.

Prijatelj, međutim, o toj promeni nije imao pojma. Ranije, poslednji put možda u onom pismu s izrazima saučešća, nagovarao je Georga da se preseli u Rusiju i naširoko opisivao mogućnosti koje se u Petrogradu pružaju upravo u Georgovoj branši. Brojke su bile zanemarljive u odnosu na sadašnji obim Georgovog posla. Georg, međutim, nije bio raspoložen da piše prijatelju o svojim poslovnim uspesima i zaista bi delovalo čudno da to sada naknadno uradi.

Tako se Georg ograničio na to da prijatelju uvek piše samo o beznačajnim događajima kakvi čoveku bez reda naviru u sećanje dok razmišlja jednog mirnog nedeljnog dana. Jedino mu je bilo važno da ne naruši predstavu koju je prijatelj u dugom međuvremenu očigledno izgradio o rodnom gradu i s kojom se pomirio. Tako se desilo da je Georg u tri pisma, između kojih je proteklo prilično vremena, obavestio

prijatelja o veridbi nekog nebitnog čoveka s nekom isto tako nebitnom devojkom, pa se prijatelj na kraju, sasvim suprotno Georgovoj nameri, zainteresovao za taj kuriozitet.

Georgu je, međutim, bilo mnogo draže da mu piše o tako nečemu, nego da mu prizna da se pre mesec dana i sam verio s devojkom iz imućne porodice, izvesnom gospođicom Fridom Brandenfeld. Često je razgovarao s izabranicom o tom prijatelju i neobičnom odnosu koji prema njemu gaji u prepisci. „Znači da neće ni doći na našu svadbu“, rekla je, „a ja valjda imam pravo da upoznam sve tvoje prijatelje.“ „Neću da ga uznemiravam“, odgovorio je Georg, „nemoj pogrešno da me shvatiš, on bi verovatno došao, barem ja tako mislim, ali osetio bi se prinuđen na to i povređen, možda bi mi zavideo, a onda bi se, sigurno nezadovoljan i nemoćan da se ikada oslobodi tog nezadovoljstva, sâm vratio odakle je došao. Sâm – znaš li šta to znači?“ „Da, ali zar ne može da sazna za naše venčanje i na neki drugi način?“ „To, naravno, ne mogu da sprečim, ali, s obzirom na to kako živi, ne verujem u to.“ „Kad već imaš takve prijatelje, Georg, nije trebalo ni da se veriš.“ „Da, za to smo oboje krivi; ali ni sada ne bih voleo da je drugačije.“ A kad je ona, dok ju je ljubio, ubrzano dišući izustila: „Ali to me ipak boli“, pomislio je kako zaista nema ničeg lošeg u tome da piše prijatelju o svemu. „Takav sam i takvog mora da me prihvati“, rekao je sebi, „ne mogu od sebe da skrojim čoveka koji bi mu možda bio prikladniji prijatelj nego što sam ja.“

I zaista, u dugom pismu, koje je napisao tog nedelnog prepodneva, obavestio je prijatelja o veridbi sledećim rečima: „Najbolju novost sam sačuvao za kraj. Verio sam se s izvesnom gospođicom Fridom Brandenfeld, devojkom iz imućne porodice, koja se doselila tek dugo nakon tvog odlaska, dakle, čisto sumnjam da je poznaješ. Biće prilike da ti kažem nešto više o svojoj izabranici, za danas će biti dovoljno da znaš da

---

sam veoma srećan i da se odnos među nama promenio samo utoliko što ćeš sada, umesto običnog prijatelja, imati srećnog prijatelja. Osim toga, u mojoj izabranici, koja te srdačno pozdravlja i koja će ti uskoro i sama pisati, steći ćeš iskrenu prijateljicu, što za jednog neženju nije potpuno beznačajna stvar. Znam da te štošta sprečava da nam dođeš u posetu, ali zar ne bi upravo moje venčanje bilo prava prilika da odbaciš sve stege? Međutim, bilo kako bilo, postupi bez ikakvih obzira i samo prema sopstvenom nahođenju.“

Licem okrenut prema prozoru, Georg je dugo sedeo za pisaćim stolom s tim pismom u ruci. Jedva je odsutnim osmehom otpozdravio poznaniku, koji mu se u prolazu javio sa ulice.

Na kraju je stavio pismo u džep i malim hodnikom otišao iz svoje u očevu sobu, u kojoj nije bio već mesecima. Nije bilo ni potrebe za tim, jer je svakodnevno viđao oca u radnji, ručali su u isto vreme u jednoj gostionici, uveče bi se, doduše, svako prema sopstvenom nahođenju postarao za svoj obrok, ali bi onda, svako sa svojim novinama, uglavnom sedeli u zajedničkoj dnevnoj sobi, ukoliko Georg, što je najčešće bio slučaj, nije bio s prijateljima ili sada u poseti izabranici.

Georg se začudio koliko je očeva soba mračna čak i kada je sunčano kao tog prepodneva. Toliku senku, dakle, baca visok zid koji se uzdiže s one strane uskog dvorišta. Otac je sedeo pored prozora u uglu ukrašenom raznim uspomena-
ma na pokojnu majku, i čitao novine, koje je držao u visini očiju malo postrance, u nastojanju da nekako nadomesti izvesno oštećenje vida. Na stolu su stajali ostaci od doručka, koji je, po svemu sudeći, jedvaokusio.

„Ah, Georg!“ reče otac i odmah mu krenu u susret. Njegov teški noćni ogrtač otvorio se u hodu, krajevi su lepršali oko njega. „Otac je i dalje grdosija“, reče Georg sebi.

„Pa, ovde je nepodnošljivo mračno“, reče zatim.

„Da, jeste mračno“, odgovori otac.

„A i prozor si zatvorio?“

„Tako mi više odgovara.“

„Pa, napolju je sasvim toplo“, reče Georg, kao da je razmišljao o prethodno izrečenom.

Otac pokupi posuđe od doručka i odloži ga na komodu.

„Zapravo sam samo hteo da ti kažem“, nastavi Georg, potpuno odsutno prateći starčeve pokrete, „da ću ipak poslati vest o veridbi i u Petrograd.“ Malo je izvukao pismo iz džepa i pustio da ponovo sklizne unutra.

„U Petrograd?“

„Pa, svom prijatelju“, reče Georg i potraži očev pogled.

„U radnji je potpuno drugačiji nego ovde“, pomisli, „ovako raskrečen i s rukama prekrštenim na grudima.“

„Da, tvom prijatelju“, reče otac, naglašavajući reči.

„Pa, znaš, oče, da sam prvobitno nameravao da mu prećutim veridbu. Iz obzira, ni iz kog drugog razloga. I sam znaš da je težak čovek. Rekao sam sebi, neka slobodno sazna za moju veridbu s druge strane, mada je to, imajući u vidu kako živi, malo verovatno – to ne mogu da sprečim – ali od mene jednostavno ne treba da sazna.“

„A sad si promenio mišljenje?“, upita otac, spusti velike novine na prozorsku dasku, a na novine naočare, koje je pokrio šakom.

„Da, sad sam promenio mišljenje. Rekao sam sebi, ako mi je dobar prijatelj, onda je moja sreća zbog veridbe i za njega sreća. I zato sam prestao da se premišljam da li da ga obavestim. Međutim, hteo sam da ti to kažem pre nego što pošaljem pismo.“

„Georg“, reče otac i široko razvuče bezuba usta, „slušaj! Došao si da se posavetuješ sa mnom u vezi s tim. To ti

---

nesporno služi na čast. Ali to nije ništa, to je gore nego ništa, ako mi sada ne otkriješ celu istinu. Ne želim da oživljam uspomenu na ono čemu ovde nije mesto. Posle smrti naše voljene majke, desile su se izvesne neprijatnosti. Možda će i one doći na red, možda i pre nego što mislimo. U radnji mi ponešto promakne, možda se to i ne krije od mene – neću da kažem da se krije od mene – nemam više dovoljno snage, pamćenje me izdaje, više ne mogu da se snađem u svemu tome. To je, prvo, prirodan tok događaja, a drugo, mene je smrt naše majčice mnogo više pogodila nego tebe. A kad smo već kod toga, kod tog pisma, Georg, molim te, nemoj da me obmanjuješ. To je sitnica, nije vredno truda, prema tome, ne obmanjuj me. Imaš li zaista tog prijatelja u Petrogradu?“

Georg s nelagodnom ustade. „Ostavimo moje prijatelje po strani. Ni hiljadu prijatelja ne mogu da mi zamene oca. Znaš šta ja mislim? Ne čuvaš se dovoljno. Ali godine traže svoje. U radnji si mi neophodan, znaš to vrlo dobro, ali ako će radnja ugroziti tvoje zdravlje, već sutra ću zauvek da je zaključam. Ovako dalje ne može. Moramo da promenimo tvoj način života. I to iz korena. Sediš ovde u mraku, a u dnevnoj sobi bi imao prijatnu svetlost. Jedva okusiš doručak, umesto da se dobro okrepiš. Sediš pored zatvorenog prozora, a vazduh bi ti toliko prijao. Ne, oče! Dovešću lekara i poštovaćemo njegove preporuke. Zamenićemo sobe, ti ćeš preći u prednju sobu, a ja ovde. Za tebe to neće biti promena, sve ćemo preneti. Međutim, ima vremena za sve to, sad malo prilegni, neophodan ti je odmor. Hajde, pomoći ću ti da se svučeš, videćeš, mogu ja to. Ili bi odmah prešao u prednju sobu, onda privremeno lezi u moj krevet. Uostalom, to bi bilo vrlo pametno.“

Georg je stajao tik pored oca, koji je oborio razbarušenu glavu na grudi.

„Georg“, prozbori otac tiho, ne pomerajući se.

Georg smesta kleknu pored oca i na njegovom umornom licu primeti kako ga neobično krupne zenice fiksiraju iz uglova očiju.

„Nemaš ti prijatelja u Petrogradu. Oduvek si bio lakrdijaš i nisi se ustručavao ni preda mnom. Otkud ti prijatelj baš tamo! Nikako ne mogu da poverujem u to.“

„Razmisli malo, oče“, reče Georg, podiže oca iz fotelje i, dok je ovaj stajao, sada ipak prilično slab, skinu mu kućni ogrtač, „uskoro će tri godine otkako nas je posetio moj prijatelj. Još se sećam da mu nisi bio naročito naklonjen. Najmanje dva puta sam ti prećutao da je tu, iako je upravo sedeo kod mene u sobi. Imao sam puno razumevanje za tvoju odbojnost prema njemu, moj prijatelj je pomalo na svoju ruku. A onda ste ipak sasvim lepo razgovarali. Tada sam još bio toliko ponosan što ga slušaš, što mu klimaš glavom i postavljaš pitanja. Ako razmisliš, sigurno ćeš se setiti. Tada je pričao neverovatne priče o ruskoj revoluciji. Kako je, na primer, na službenom putu u Kijevu tokom nekih nereda na jednom balkonu ugledao sveštenika, koji je sam sebi urezao širok krvavi krst u dlan, podigao tu ruku i obratio se okupljenoj masi. Pa, i sam si ponekad prepričavao tu priču.“

Georg je u međuvremenu nekako ponovo poseo oca i pažljivo mu skinuo čarape i pletene pantalone, koje je nosio preko lanenog donjeg veša. Videvši da mu rublje nije najčistije, prekorio je sebe zbog toga što je zanemario oca. Svakako bi bio dužan da brine i o tome da otac redovno menja donje rublje. Još nije posebno razgovarao s izabranicom o tome kako će urediti očevu budućnost jer su oboje prećutno polazili od pretpostavke da će otac ostati sam u starom stanu. Sada je, međutim, naprečac čvrsto rešio da povede oca u svoj budući dom. Kad ga čovek pažljivije pogleda,

bezmalo stiće utisak da bi nega koju će tamo dobiti mogla da stigne prekasno.

Odneo je oca na rukama u postelju. Prenerazio se kad je tokom ta dva-tri koraka do kreveta video da se otac igra lancem sata na njegovim grudima. Nije mogao odmah da ga spusti u krevet, toliko je čvrsto stegao lanac.

Međutim, čim je bio u krevetu, sve je naizgled opet bilo u redu. Sam se pokrio i još je povukao pokrivač da bi potpuno pokrio ramena. Uopšte ga nije gledao neprijateljski.

„Ipak ga se sećaš, zar ne?“, upita Georg i klimnu glavom ocu u znak ohrabrenja.

„Jesam li sad dobro pokriven?“, upita otac, kao da ne može sam da proveri da li su mu noge dobro pokrivene.

„Znači, ipak ti je prijatno u postelji“, reče Georg i još bolje ušuška oca.

„Jesam li dobro pokriven?“, upita otac još jednom, i činilo se da veoma pažljivo iščekuje odgovor.

„Ništa ne brini, dobro si pokriven.“

„Ne!“, povika otac tako da se odgovor sudario s pitanjem, zbacivši pokrivač s takvom silinom da se na trenutak raširio u letu i sada je stajao uspravno u krevetu. Samo se jednom šakom blago pridržavao za tavanicu. „Hteo si da me pokriješ, znam to, nevaljalče, ali ja još nisam pokriven. Iako mi je na izmaku, još imam dovoljno snage, i previše za tebe. Naravno da poznajem tvog prijatelja. On bi bio sin po srcu mom. Zato si ga i obmanjivao svih ovih godina. Zašto bi inače? Misliš da nisam tugovao za njim? Zato se i zaključavaš u kancelariju, neka niko ne smeta, šef je zauzet – samo da bi mogao da pišeš svoja lažna pisamca za Rusiju. Srećom, oca niko ne treba da uči kako da prozre sina. A ti si taman pomislio da si slomio oca, toliko slomio da možeš da ga uzjašeš a da on i ne mrdne, pa, gospodin sin je odlučio da se ženi!“

Georg podiže pogled ka zastrašujućoj očevoj pojavi. Prijatelj iz Petrograda, koga je otac naprasno toliko dobro poznao, spopao ga je kao nikad do tada. Video ga je izgubljenog u dalekoj Rusiji. Video ga je na vratima prazne, opljačkane radnje. Jedva se držao na nogama među krhotinama polica, uništenom robom, gasnim lampama koje su padale. Zašto je morao da ode tako daleko!

„Ali, pogledaj me!“, povika otac i Georg, maltene odsutno, potrča prema krevetu da bi se razabrao u svemu, ali zastade na pola puta.

„Zato što je zadigla suknju“, otpoče otac svoju tiradu, „zato što je ovako zadigla suknju, ta odvratna glupača“, i, da bi pokazao kako, zadiže noćnu košulju tako visoko da mu se video ožiljak iz rata na butini, „zato što je ovako, i ovako, i ovako dizala suknju, ti si je spopao, a da bi njome mogao slobodno da se naslađuješ, oskrnavio si uspomenu na našu majku, izneverio prijatelja i strpao oca u krevet da ne može da mrdne. A, može li da mrdne ili ne!?“

I stajao je, ne pridržavajući se, izbacujući noge. Blistao je od prosvetljenja.

Georg je stajao u uglu, udaljio se od oca koliko je god mogao. Odavno je bio čvrsto rešio da sve pažljivo posmatra da ga nešto ne bi iznenadilo izokola, otpozadi, odozgo. Sada se ponovo setio davno zaboravljene odluke i ponovo je zaboravio, kao čovek kad provuče kratak konac kroz iglene uši.

„Ali tvoj prijatelj ipak nije izdan!“, uzviknu otac, a kaži-prst, koji je pomerao tamo-amo, potvrđivao je njegove reči. „Ja sam bio njegov predstavnik ovde, na licu mesta.“

„Komedijašu jedan!“ Georg nije mogao da obuzda povik, odmah shvati grešku, ali prekasno, i ugrize se za jezik, ukočenog pogleda, tako jako da se presamitio od bola.